

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13296

A KOP IN SHTAYGL

V. Vladimirsky

•



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

1970-1971

В. ВЛАДИМИРОВИЧ
ГОЛОВА В КАПЦІ

КООП. ВИДАВНИЦТВО „КУЛЬТУР-ЛІГА“

אױן קאָרט

א קאָרט אין שטובל 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

—

האָט זיך באָ אַנגעהויבן צו דערמאנען מיטעס וועגן וויסע
מענטשן, וואָס צאָלן גראַשנס, מיטפעטן כינעזער אָן א ריכטער,
הארגענען און שטעקן ארויס די קעפ פון די געהארגעטע אף
די פלעצער.

דערמאָנט זיב די מיטעס פון דעם אלטן די טשווישן, די
מיטעס פון זיין טוטער וועגן אירער א פארפאלענער, טאָכטער,
וואָס עס האָט זי איבערקעפירט א וויסער, אסאך זיך דערמאָנט.
זיך דערמאָנט און פארקלערט זיך, און אין די ווינקלער פון די
קאָסע אויגן האָט זיך באוויזן א קליין טרערעלע.

פאמעלעכע שווימט די דזשאָנערע א קערעווע — און אינדער
ווייטנס איז שוין דאָס דערפעלע.

באָ האָט דערזען זיין דערפעלע, האָט ער זיך דערפרייט.

אופגעשטאנען, א קוק געטאן אפן טאטן, געזאָגט:

— אסאך געהערט וועגן די וויסע, אסאך... איצט ווייס

איך שוין אליין, איך ווייס — זיי שלמדערן אונדז ארויס, זיי די

מעצלעך... כוועל אויסוואקסן, וועל איך שלאָגן!

טס!... שרייט דער טאטע און קלאפט מיט די וועסלעס. —

טס! ווילסט פלעבן אָן א קאָפּ טס...

באָ פויגט זיך איין און זעצט פאַר שעפטשענדיק:

— כוועל שלאָגן מענטשן, וואָס טראָגן גרויסע שווערדן.

כוועל זיי זאָגן: אין אונדזער אייגענער פאנזע איז אזוינע

מענטשן אריינגיין שטרענג פארבאָטן! שטרענג פארבאָטן! —

כאזערט איבער באָ און דראָט מיטן פינגער.

— כאָ! — שרייט די און לאכט.

די דזשאָנקע שווימט, אלץ נעענטער און נעענטער איז דאָס

דערפל, לי מיטן זון לאכט, הויך לאכט זיי!

שווימט די דזשאַנקע. פאמעלעכן שווימט זי היידענדיק זיך
אף די כוואליעס. אין א ווינקעלע זיצט באַ. ער האָט זיך אייביג
גענורעט און דעם־קאָפּ אריינגעשטעקט אין די קניעס.

פלעשטשעט דאָס וואסער אין באַרט פון שיפל, מעסיק
פלעשטשעט עס, ציט א צעצויגענע ליד. ס'היידעט זיך דאָס שיפל.
לי באַ־טשען שטרענגט אָן אלע קויכעס, רודערט, העלפט
דעם זעגל. און דער זעגל פלאטערט, ווי א נאסע שמאטקע.
נישטאָ קיין ווינט. אנשטילט געוואָרן. אנטלאָפן פון טיך אין
פעלד אריין און ווייגט דאָרטן קאס־קאס דאָס גראָן.

שווימט די דזשאַנקע. לויפן די געדאנקען באַ באַן. „הונט...
געלער הונט!“ סיטוט ווי פונ פארדראָס, — קלערט באַ. לאנג
קלערט ער. וויינען גלוסט זיך אויף, אָט ווי באַ קלערט.

און ניט אויסגעהאלטן. גענומען דערציילן דעם טאטן. אלץ
דורכאנאנד דערציילט: וועגן יענע באקלאזשאנעס, וואָס ער
האָט געזעען באַם שאַכן, וועגן דער ארבע אפ פיר רעדער, וואָס
פיכקעט, וועגן דעם ברוק, וועגן די שוואנען. וועגן סאָד... און
וועגן יענעם מענטשן אינגאנצן אין ווייטן, וואָס האָט אים
ארויסגעשלעפט, ווי א קעצל, פון סאָד.

הערט דער גרויכער לי, ארבעט מעסיק מיט די וועסלעס
און שמייכלט קאם צו באַמערקן. ניט קיין פריילעכער שמייכל...
לי פריסירעט די וועסלעס, קוקט אף דער שטאַט, וואָס
ברענט אינדערווייטנס מיט מענגעס פֿייערן.

ער רעדט. רעדט שטיל, פונקט ווי ער זאָל מוירע האַבן,
אז אפילע דער טיך זאָל אים אונטערהערן.

דערציילט לי דעם זון זינעם אסאך וועגן די, וואָס טראָגן
שווערדן באַ דער זייט. זיי וועלן אוועק פונדאנען, וועט ווערן
בעטער. די ווייסע מיט די שווערדן זינען אונדזערע סאָנים.



האלדזאון־נאקן, אים אונטער געהויבן און, ווי א קליין קעצל, ארויסגעטראָגן פון יענער זיט שטאכעטן. באַ אַז איז אנשטילט געוואָרן. האָט מוירע ארויסלאָזן א וואָרט. אָט זינען שוין די טויערן. אָט איז דער ברוק. מע האָט אים אוועקגעשטעלט אפן ברוק. באַ האָט געעפנט די אייגן אין זעט: סע שטייט א געגאַלטער אָפּיצער, אינגאנצן אין וויסן, מיט גאַלדענע סנעפּ, מיט א גרוי־טער פליאסקענדיקער שווערד און קוקט מיט בייזקייט אָף באַאָן.

— נו, וואָס קוקסטו, הונטל געלט? זעסט דען ניט?

און ער האָט א שטופ געטון מיט א פינגער אין א ברעטעלע, וווּ ס'איז עפעס געווען אַנגעשריבן.

— קענסט ניט לייענען, דו קרעציקער הונט, שמוציקער כאַזער? וועל איך דיר איבערלייענען? „הונט און כינעזער איז ארײַנגיין שטרענג־פארבאָטן!“ פארשטאנען?

באַ האָט עפעס געוואָלט זאָגן, נאָר שוין ניט באוויזן. דעם צונג צוגעביסן. די געזונטע דאָלאַניע פון דעם מענטשן אין מונדיר האָט א האק געטאָן איבערן האַלדז, דערנאָך איבערן פאַנעם. ס'טוט וויי. ביז טרערן טוט וויי. באַ האָט זיך א הוידע געטון, כריפיק עפעס אויסגעשריגן, אנטהאַפן. לויפט און הערט:

— געלער הונט! כאַכא־כא!

קלינגעוודיקער געלעכטער.

לויפט באַ, ס'ברענגען בא אים די פאקן און דער האַלדז, און אין די אויערן הודעט אלץ:

„הינט און כינעזער איז ארײַנגיין שטרענג פארבאָטן!“

„שוין־זשע זינען כינעזער — הינט? — טראכט באַ. — דער טאטע און אלע כינעזער זאָגן דאָך, אז מיר זינען מענטשן. און הינט זינען די, וואָס גייען אָף פיר פיס און היטן די פאנזעס בא די טאטעס.“

און פינטלט מיט די אויגן. נו, מאמעש ווי א לעבעדיקער! א
סיטקעלע. א געסל. א גאס. א פלאץ מיט א גוואלדאָוונגעס
שוואן פון איזון געמאכט, פון שנאָבל לויפט אינדערהויך א
שטראַם וואסער. א גרוי, גלאט סטעזשקעלע. קיין איין קאליר
זשע, קיין איין גריבעלע, קיין ברעקעלע בלאטע.

„אַט א דאַרפן! — טראכט באַאָ — קיין בלאַטע נישטאָ! נישטאָ
אף מיין וואַרט.“

לעכערלעך קומט עס אויס באַאָן. באַ אים אין דאַרף איז
אסאך בלאַטע. אן ארבע קאָן אמאָל נישט דורכקריכן, הינט א
מענטש... ווי! רעד בעסער נישט...!

און נאָכאמאָל א גאס, און אין עק גאס אן איזערנע גראטע.
א גראַפע גראטע, און די שטאכעטן האַפן זיך צונויפגעדרייט,
אינגעבויגן, איבערגעפלאַכטן, פונקט ווי פעדים אין קרוזשעוועס.
„אַט ווייסע! איי, איי, איינע מענטשן ווי זינען, אַט די

ווייסע! ווי זיי קאָנען דאָס בויגן און פלעכטן איינן!“

שאַקלט באַאָ מיטן קאָפּ און לאַזט זיך גיין צו די טירן.
הינטערן טיר א סטעזשקעלע א זאמדיקס, א גלאטס. באַ די
זיטן ביימער. אלערליי. אין עק סטעזשקעלע א גרויסע אָזערע,
אין דאַרט שווימען ווייסע שוואנען.

באַאָ איז נייגיריק. ער האָט זיך א לאַז געטאָן דורך די
טויערן, צוגעלאַפן צו דער אָזערע. צוגעלאַפן אין א דערשטוינ-
טער געבליבן.

— שוואנען! אוך, איינע שוואנען! כאַ!

ער לאכט, פריילעך לאכט ער, באַאָ, און קוקט אפן לויטערן
וואסער. אף די שוואנען. פריילעך!

נאָר...

נאָר באַאָ פילט — עמעצער האָט אימ א כאַפּ געטאָן פארן

און דער טאטע האנדלט. פלינט און רירעוודיק האנדלט ער,
און אין א שטיקל צייט ארום זינען שוין בא אים פוסט די
טוישן. ער רופט דעם זין. זיי לאָזן זיך אראָפּ אפן ברעג.
גייט באַאָ איבער דער גאס. פארביי אים גישטערן מענטשן.
לויפן פערד, ריקשעס. אף באַאָן קוקט זיך קיינער נישט ארום,
קיינער שלאָגט אים נישט, שטופט נישט.
האַט ער זיך באַרוקט, באַאָ. פרייטלעך מוירע האָבן. די
נײַגריקייט האָט זיך צו אים אומגעקערט. ער גייט און קוקט
אין פענצטער. גרויסע פענצטער. נישט אויגע, ווי בא אים אין
פאנזע. בא אים איז א קליין פענצטער, א פאַרקלעפטט מיט
פאפיר. מע זעט דערפון גאַרניט. אין דאָ זינען גרויסע פענצ-
טער. דאָס פאפיר גלאט, גראָב און דורכזיכטיק. אלץ זעט מען.
אַט זינען אויסגעשטעלט עפעס אויגע אומפאקאנטע זאכן.
צוליב וואָס מע דארף אָט דאָס אלץ האָבן. ווייסט נישט באַאָ
און סווייסט אויך נישט לי באַאָטשען. „כיטרע שטוקעס פון די
ווייסע“—טראכט באַאָ. הינטער א ווענטל זעט באַאָ אסאך
מענטשן, זיי עסן, טרינקען. וואָס עסן זיי, וואָס טרינקען
זיי -- ווייסט נישט באַאָ. ער ווייסט באַאָ, מעל, רייז, און אין
סאמע גרעסטן יאָנטעו — טרעפאנגע און יאם־קרויט. אָט איז
אלץ, וואָס באַאָ ווייסט. ער האָט זיך פארטראכט, פארקוקט
אף די וויטרינעס און נישט באַמערקט, ווי ער איז אַפגעגאנגען
פינ דעם טאטן. באַאָן איז פריילעך. גוט.
אסאך רויטע, בלויע, ווייסע פייערלעך אין די וויטרינעס,
אין די פענצטער. סידרייען זיך באַנקעס, סיטוען אלע וויילע א
שיין און ווערן פארלאָרן כינעזישע היעראגליפן. שטייט א
עלעפאנט, מאכט מיטן קאַפּ, פאטשט מיט די אויערן. אין א
צווייטן פענצטער ווייזט א נעגערל — א קוקלע דעם צונג

באָ אײַ דאָס ערשטע מאל אין שטאָט. ער ווײַסט, אז באַ זײ
אין דאָרף זײַנען די פּאַנוועס אױו הױך, אז דער טאַטע דער-
לאַנגט מיט דער האַנט די סטעליע. באָ ווײַסט, אז בעשאַט
א רעגן איז אין דאָרף בײַ איבער די קניעס וואַסער און בלאָטע.
איבער די גאַסן גײַען אַרױב אַקסן, שאַף אין גענדו. אָט דאָס
איז אַלץ, וואָס באָ ווײַסט.

די דזשאַנקע נישטערט צווישן אנדערע דזשאַנקעס, און באַ
גרויסן ברױך שטעלט זי זיך אָפּ. דאָ זײַנען פּאַראַן אַסאַך
דזשאַנקעס, און אלע זײַנען זײ אַנגעלאָדן מיט גאַרטנוואַרג.
קירבעסן, קאַײַענעס, איגערהעס, פּאַמידאַרן אָף אלע דזשאַנ-
קעס—פּונקט אױו ווי באַם טאַטן. באַ די דזשאַנקעס שטייען
אַסאַך מענטשן. זײ פּרעגן אָן א פּרײַז, דרײַען די קירבעסן,
קאַױענעס, באַטראַכטן זײ פּון אלע זײַטן און צאָלן געלט. באָ
האַט באַטערקט, אז זײ צאָלן טאַמיד ווײַניקער, ווי דער טאַטע
הײסט זיך געבן. אַלץ איז נײַ פאַר באָאָן. ער קוקט אָף די קױו-
נים, אפּן ברעג. אפּן ברעג שטייען מײַערן, אױונע הויכע, אז
באַאָן ווײַזט זיך אױס — אָט וועט די כּמאַרע, וואָס שײַנט פּון
הינטער דעם טײַך, פּאַרטשעפּען זיך פאַר אַ דאַך.

ס'לױפּן אַרױב עפּעס אַמינע אַרבעט אָף פּיר רעדער. זײ פּאַר-
סקען, לאָזן אַרױס אַ פּאַסקודנעם בלוילעכן הױך און אַנט-
לױפּן אָן פּערד, נאָר אַסאַך גיכער פּון פּערד.

באַאָן איז אינטערעסאַנט. באָאָן איז מױרעדיק. אַסאַך ווײַסע
מענטשן אפּן ברעג. אין ווײַסע מענטשן (אױו האָט מען גע-
רעדט באַ זײ אין דאָרף) זײַנען נײַט-קײַן גוטע מענטשן!
זײ טראַכטן אױס אזעלכע קונצן, וואָס פאַרשאפּן ווײַטעק דעם
כײַנעזער. אפּן נאָז פּון דער דזשאַנקע האָט זיך באָ צוגעטוליעט
צום זעגל און קוקט שרעקעוודיק אפּן ברעג.

באָ הערט און טוליעט זיך מיט דער באַק צום טאטנס
דאָלאַניע. סיגלוסט זיך אים זייער אָט די פאָמאדע. ער זעט זי
שוין. אָט איז זי, א ראָזע, א בליאסקענדיקע. טוסט א צי—ציט
זי זיך און צעפאלט זיך אף קלייניקע גאָרדענע פעדימלעך.
און אין מויל ארײַן... גוט!

באָ קוועלט. ער העלפט דעם טאטן טראַגן די קוישן אהיים.
ער פארשפרייט דעם פילצענעם טעפּיך אפן ווארעמען קאן, שטעלט
אוועק אף אים א טעלערל רײַן. לייגט אַנידער שטעקעלעך
און ווארט, ביז דער טאטע וועט אים א זאָג טאָן: — נו, עס!

2.

דער זעגל באַ דער דזשאַנקע איז א געלעכערטער.
ער בלאָזט זיך אָן פון ווינט, באווייזנדיק זײַנע שמוציקע
קבייטשן, לעכער, לאטעס.

דער ווינט טיט א קלאפ אין זעגל, ריכט זיך דורך דורך
די לעכער און פּיפט אזוי טרויעריק, פונקט ווי ער וואָלט
קלאַגן אף זעם, וואָס באַ לי באַ איז א שלעכטער זעגל און
מע קען אים ניט אַנבלאָזן און א פיר טון די דזשאַנקע ווי סיגע-
הער צו זײַן איבערן גלאטן טײַך. און די באַטשען איז צופרידן.
ער האָט זיך ניט ווו צו אַמלן. די זון וועט נאָך ניט זײַן אין מיט
הימל, און לי וועט שוין פארקויפן גרינס.

לי זינגט א לידעלע וועגן אמאָליקע גוטע צײַטן, אסאך
טויזנטער יאָרן צוריק, ווען כינעזער זײַנען געווען אלע גלייך,
און האָבן אלע גלייך געגעסן רײַן, טרעפאנגען און שוואלבן-
בעסטן. גאָר אמאָל איז דאָס געווען.

זינגט לי — העלפט אים אונטער באַ. אָט שוין הינטער
יענעם ברעג איז א וואלד מיט זעגל־ביימער, הייזער, בריקן.



ס'האָט א קלינג געטאָן א ליד. א טויבע גאָרגלדיקע ליד.
הערט באַ און פרייט זיך. א דזשאַנקע. און אין איר מעל,
רײז, יאס־קרויט.

אינדערהיים איז שוין גרייט אָונט־ברויט. פלעצל. פּוכקע,
ווייכע, הייסע. רײז און פיש! באַ דערפילט דעם הונגער. ער
שרײט צום טאטן:

— גיכער, גיכער! ס'איז גרייט פונדזשעטוועגן שפּיז און
רו! גיכער קום צו פאָרן!..

דער פאָטער הערט דעם זונס געשרײען. נאָך א רעגע, און
די אלטינקע דזשאַנקע שלאָגט זיך אָן מיט דער הויך אופגע־
הויבענער נאָז אין זאמדיקן ברעג.

באַ כאפט דעם שטריק, פארדרייט אים ארום סטויפ. דער
טאטע נעמט ארויס פון שיפל שקארמיצן מיט רײז, מעל, פאָבן.
— דער קאן איז פול. די רײז זינגען פארטיק. כ'האָב
געוואר'ט אפ דיר, טאטע.

— ביסט א גוטער זון! א מאולדיקער זון! ברענגסט מיר
פרייד און גליק. אלץ היינט אויסגעפארקויפט. קיין בלעטעלע
אפילע ניט פארבליבן. זעסט, וויפל מיסקאלן! ס'וועט סטייען
אף אסאך טעג. און דיר, ווייל דו היסטסט אָפּ אזוי זאָרגעוודיק
מין רו, וועל איך געבן א מאטאָנע. מאָרגן פאָרן מיר אינײַ-
נעם אין שטאָט. כ'וועל בעטן דעם אלטן וואן, ער זאָל כאפן
א קוק אף אונדזער הייזל. אין שטאָט וועל איך דיר קויפן
פאָמאדע. זי גלאנצט, ווי די זון, ציט זיך, ווי א שלאנג, און
געשמאק איז זי, ווי צוקער. ניין, נאָך בעסער. היינט האָב איך
געזעען, ווי קינדער האָבן געגעסן פאָמאדע, צעציענדיק זי אין
די הענט. געגעסן און צוגעטשמאָקעט: „גוטע פאָמאדע!“ אָט אז
פאָמאדע וועל איך דיר קויפן.

— גיך, גיך קום איך צו פֿאַרנ. קאַמאנדעווע ניט! זע די
פייגלען זאָלן דאָס גרינס ניט צעפיקן!
לי באַזשען האָט געשמייכלט און געפאַכעט מיט דער
האנט. אָט אזוי פלעגט באַז יעדן טאָג באלייכן דעם טאטן אין
דער גרויסער שטאָט ארבעטן, ווהיין דער גערטנער פלעגט אוועק־
פירן גרינס.

אומגעקערט זיך צווייטן אין סאנזע, איז ער געשלאָפן, דער־
נאָך גענומען זיך קאכן ריזן אין באקן פלעצל, וועלכע ער האָט
זיך אויכגעלערנט מאכן באס טאטן. ער האָט געקוקט נאָך די
בייטן, געשרווען, געקלאפט אין א מעשענעם בעקן, ווען אסאך
פייגלען זינען זיך צונויפגעפלוויגן אף דער באכטשע.

פארנאכט פלעג קומען דער טאטע, פלעגן זיי עסן ווארע־
מעס, זיך לייגן שלאָפן, קעדן אינדערפרי, מיט זונענ־אויפגאנג
נעמען זיך נאָכאמאָל צו דער ארבעט.

איינמאָל פארנאכט איז באַז געזעסן לעבן טיכל, געכאפט
פיש. די זון האָט געהאלטן אין פארגיין. א העל־רויטער קי־
לעך האָט זיך אראָפגעלאָזט הינטערן טיך, ווי באהאלטנדיק
זיך פון מענטשלעכע אויגן. באַז קוקט ארויס, ווען וועט שוין
די זון ניט בלייבן סוויילט זיך, אז ס׳זאָל געשען וואָס גיכער.
ער ווייסט: די זון וועט פארגיין, וועלן א לאָפ טון לאנגע
שאַטנס איבער דער ערד. זיי וועלן ברייטער ווערן, גלאט מאכ־
דיק אלץ, און באַז וועט זען בלויז שווארץ פעלד און בליאס־
קענדיק וואסער אין טיך. דאָרט, הינטער די פלייצעס וועט
זיך אופהייבן די לעוואָנע, א שפיל טון מיטן וואסער און וועט
צעווארפן דאָרטן זילבערדיקע סטעזשקעלעך. און ווען די
סטעזשקעלעך וועלן זיך צונויפגיסן אין איין גרויסן שליאך.
וועט באַז דערהערן א געזאנג. דאָס זינגט זיין טאטע.

דער פאָטער האָט אים א קלאפ געטאָן מיטן פינגער אין
שפיץ קאָפּ און א טשמאָקע געטאָן מיט די ליפן.
— אַי, אַי... מטשא-מטשא... אַך, ביסטו, באַא, א פאַרעץ! אַי,
האַסטו ליב, באַא, א שלאָף טאָן!
באַא האָט געשוויגן, געשמייכלט, סטארענדיק זיך פאקן דעם
טאטנס האנט.

— מער ניט... כּיפּין ניט קיין פאַרעץ, כּיפּין זיין העלפער.
דאָס האָט זיך עפעס אזוי געטראָפּן... כּיוועל מער ניט, די זון
וועט זיך נאָך ניט אומכאַפּן, און באַא וועט שוין זיין אין באַכ־
טשע מיט א קויש אין האנט.
— ניט מיט דער זון — מיט מיר וועסטו ארבעטן, און איך
שטיי און א קאפעלע שפעטער פון דער זון, פארשטאנען? נא,
קום!

די גרויסע געפלאַכטענע קוישן האָבן אינגאנצן פארדעקט
באַאן. ער האָט זיי געטראָגן אפן קאַפּ, ווי א גרויסע שליאפע,
און ארויסגעקוקט פון א שפעלטיקל, וואָס צווישן די ריטלעך.
אין גאַרטן האָט לי באַא־טשען באַטראַכט אלע בייטן און,
וויזנדיק דעם זון, וואָס אויסרײַסן, אליין גענומען זיך צונויפ־
לייגן דאָס גאַרטנווארג אין א קויש.

גיך האָבן זיך די גרויסע קוישן געבויגן אונטערן יאָך פון
פאַמידאַרן, אוגערקעס און קירבעסן, די קוישן האָט מען
אוועקגעטראָגן צום טײַך, אוועקגעשטעלט אפן דנאָ פון דער
דזשאַנקע און אופגעהויבן דעם אלטן צעלעכערטן זעגל. דער
זעגל האָט זיך אָנגעבלאָזן פון ווינט און א ריס געטון די
דזשאַנקע פאַרויס.

— א גוטן טאָג, טאטע! — האָט געשריגן באַא, באַלייטנדיק
דעם פאָטער.

מידאָרן, מיט אומצוטרוי ארויסקוקנדיק פון הינטער די גרינע
בלעטער.

גאדלעסדיק, צעשפארט די זיסן, ליגט דער קירבעס און
פארשטעלט מיט זינע גראַבע בלעטער דאָס יונגע גרינס פון
פעטרעשקע. בא א זיס, אף א גלאט שטיקל פלאך ליגן קאווע-
נעס. זיי זינען גרינע און מיט ווייטלעכע פאסן. זיי האָבן
זיך אזויווי אָפגעפרעמדט פון דער גאנצער קאמפאניע און גע-
לעגן זיך איינער אליין פונדערווייטנס.

פון פאנזע איז ארויסגעגאן לי באַאָטשען. ער האָט א קוק
געטון אפן טיין. דאָרט האָט זיך אן אלטע דזשאַנקע געוויגט אף
דער זון, וואָס האָט זיך פויל געהויבן איבער דער ערד. ער האָט
א קוק געטאן אף דער באכטשע, ווו ס'האט צו יענער צייט
ארוםגעשפאצירט א גראק, פיקנדיק מיט זיין ווייטבליוען
שנאָבל א ווערעמעל.

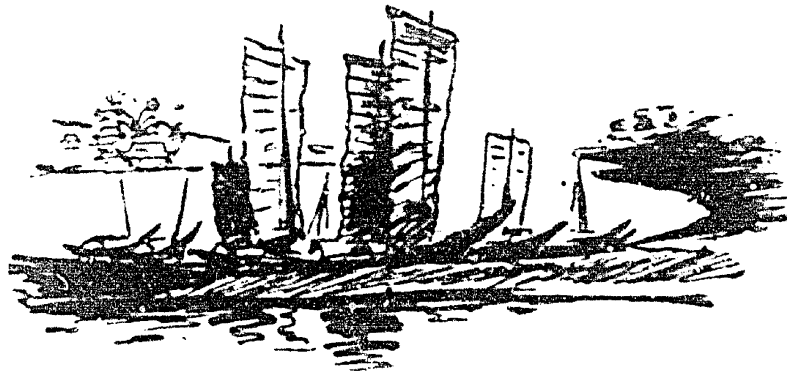
לי באַאָטשען האָט אראַפגענומען זיין שווארץ היטעלע מיטן
העלדוויטן קוטעכל, פארנומען דעם צאָפ, אים ארונטערגעלייגט
אונטערן היטעלע און גאָרגלדיק א געשריי געטאן:

— באא!

ס'האָט א סקריפע געטאן א טיר און ס'איז ארויסגעלאָפן א
כינעזערל. זונען שניין האָט א שלאָג געטאן באַאָטשען יונגען
אין די אויגן, לי באַאָטשענס זון איז געבליבן שטיין. פארמאכט
די אויגן. זינע קליינע שמוציקע פויסטלעך האָבן א שפאציר
געטאן איבערן פּאַנעם, צעטרעבנדיק די פארשלאָפנקייט. דער-
נאָך האָט ער זיך אויסגעצויגן, א הויך געטאן, זיך איינגעבויען
און צוגעלאָפן צום טאטן.

— כּיין דאָ, טאטע! — האָט ער א זאָג געטאן און איינגע-

בויען דעם קאָפּ.



שטרענג פארבאָטן

1

הינטערן טיכ אלסו א פאטיקל ערד. ווי א שטיק לימונט
צעוויקלט זיך עס און פארשטעלט דעם ווייסלעכן הימל מיט
די עטוואָס מינענדיקע שטערנס.
געל-ראָזע איז געוואָרן דער הימל. און פונננטן, ווייט הייב-
טערן גלאטן טאָל, האָט זיך באוויזן די זון.
אפן ברעג, דאָרט, ווהין סיפירט אוועק א מעשופעדיק גע-
שלענגלט טטעזשקעלע, האָט זיך הינטער א וואנט פון ווייסע
אקאציעס צוגעשפארט א פאנוע. הינטער איר ליגט צעלייגט,
ווי א צעצוויטעטער טעפיק, א באכטשע. אין א גלייכער ליניע
ציען זיך די גרינע בייטן, און אף זיי הויכט זיך פארשידן-קאָ-
ליריק בלעטערוארג, באהאלטנדיק הינטער זיך די פרוכטן.
צעוואָרפן, ווי פון היץ, גרינען די אוגערקעלעך, אראָפ-
קמקלנדיק זיך פון בייטל אין קאנאווקע אריין.
סיבלאָזן זיך, פונקט ווי אף עמעצן בארויגען, די רויטע פאָ-

און זיך געמינעט אין די קהינע שטרעמעלעך מיט אלע קאלירן
פון רעגנבויען.

ווארעם שינט די פארנאכטיקע זונ אין גלעט ליבלעך קיט
אלטן פאָנעם.

טשום־באָ איז געזעסן, זינע אויגן האָבן געברענט מיט א
טוידעסדיקן, גוט פארשטענדלעכן פייערל. ער האָט עפעס גער
טראכט. און דאָס, וואָס ער האָט פארטראכט — וועט ער זאָגן,
ווען ער וועט זיין א גרויסער.
אַך, איז ער א מיטדער, טשום־באָ!...

כיוועל געבן אף צוריק, טאטע! יא, יא! כיוועל געבן אף צוריק.
 טאטע! — האָט ער איבערגעכאזערט און האָט א קוק געטון
 אף די ווענט. — אז כיוועל אויסוואקסן א גרויסער, וועל איך
 צונויפנעמען אונדזערע כעוורע, און מיר וועלנ צעפאטשן דעם
 דיפאנגאָ. אזוי צעפאטשן, אז ער וועט שוין פארשפאָרן אופֿי
 שטיין... וויין ניט, טאטע!... וויין ניט! טשוכיבאָ וועט אויס־
 וואקסן, וועט ער דורך פארטיידיקן.



טשוכיבאָ גלעט מיט איין האנט דעם טאטן, מיט דער
 צווייטער סטראשעט ער דער וואנט.
 קי ירצען איז אנשלאָפן געוואָרן.
 ס'האָט געזשומעט דער אריק, די זון האָט געשפילט אין
 דער וואסער פון אריק, באלויכטן אלע פיצעלעך שטיינדעלעך

זיי זמן האלדז און געהאלפן אים גיין. קיין האָט גיין ניט גע-
קענט. ער איז געקראָכן. געקראָכן פאמעלעכן. אלעמאל פאר-
לירנדיק דעם אָטעם.

דער פאָטער מיטן זון זינען געקראָכן איבערן צעקנייטשטן
גראָז פון פעסטונג, און נאָכגעיאָגט האָט זיי א גאָרגלדיקער
הויכער געלעכטער.

ארויסגעקראָכן פון די טויערן. אָפגעאַטעמט. אָנגעשטרענגט די
לעצטע קויכעס און אוועקגעקראָכן פון דער וואנט אין פעלד ארעין.
פאם אריק' (האָט זיך קיין יוצען א וואלגער געטון. טשום-
פאָ איז געזעסן, געגלעט דעם טאטנס גרויע הארטע האָר. מיט
א שמוציקער שמאטקע געווישט אים די פלאַטע פון פאַנעם,
פאנעצט די ליפן מיט וואסער.

טשום-פאָ זיצט א כמארנער. זינע קליינע אויגעלעך
האָבן זיך פארושמורעט. ווען ניט-זווען כאפט ער א קוק אף די
ווענט, הינטער וועלכע מע האָט צעשלאָגן זיין טאטן.

טשום-פאָ הייבט ניט אָן צו פארשטיין, פארוואס מע האָט
געשלאָגן דעם טאטן. איז דען פארווערט צו עכן? דארף מען
דען שטענדיק הונגערן? און ניט עסן קען מען דאָך ניט. אין
בויך מאכט עס דעמאָלט: בול-בול... סיטוט וויי... און די קאָפּ
ווערט שווער, ווי אן אלטע קלאָן.

טשום-פאָ שאַקט מיטן קאָפּ.

— שלעכטע מענטשן! אָך, אמינע שלעכטע מענטשן! —

זיפצט דער טאטע, אַכקעט.

— וויין ניט, טאטע! — טרייסט אים טשום-פאָ, — איך וועל

דיד קריגן א שטיקל ברויט, זאָל מען מיך נאָר א ריר טאָן!

(א באוואסערונג-קאנאל אף די פעלדער.

נעכט פון זארגן זיך פארן פאלק, און דו קומסט צוגיין און
ביסט אויווער איבער זינע קלוגע איינפירן.
— ריכטער, כיהאב ציין טעג ניט געגעסן. כיהאב געוואלט
נאָר א שקאַרינקע.
— גענוג. דו האָסט פאלידיקט אונדזער האר און דערפאר
וועסטו באקומען דיין שטראף. גיט אים פינפהונדערט שמיין!
טשום־באָה האָט געזעען, ווי דעם פאָטער האָט מען אויסגע־
טאָן. געזעען, ווי ס'האָט א גלאַנץ געטאָן אף דער זון דעם
טאטנס איינגעטרוקנטער געלער קערפער, און ווען ס'האָבן
גענומען קלאפן די פאטבוקענע שטעקנס, און דער טאטע האָט
זיך צעשרווען פאר ווייטיק — איז טשום־באָה אפגעשפרונגען:
— שלאָגט ניט דעם טאטן! מיך שלאָגט, פאר מינעטוועגן
איז ער גענאנגען העטן א נעדאָווע.
טשום־באָה האָט זיך א וואָרף געטון אף דער וואך.
א קרעפטיקע האנט פון א טשיריק האָט א כאפ געטאָן
טשום־באָה און אים א שמיץ געטאָן אין א זיט,
טשום־באָה האָט זיך א קלאפ געטאָן מיטן שטערן אין דער
ערד. דער טאטע האָט געשרווען. טשום־באָה האָט צוליבן וויי־
טעק אין קאפ זיך ניט געקענט אופהייבן.
אפן גאנעק האָט זיך באוויזן דער דיפאנגאָ.
— וועסט קענען אוועקגיין פונדאנען — גיי אוועק. וועסט
ניט קענען — וועל איך פארזעצן אף א האלב יאָר אין טורמע.
קיי־יר־צען האָט זיך אפגעהויבן. שטרעמעלעך בלוט האָבן
געדיזלט אין די ווינקלען פין זיין מויל. ווייטעק־קראמפן האָבן
געצוקט זיין פאָנעם. קאם וואָס ס'האָט זיך געהויבן זיין ברוסט.
א שפאן געטאָן האָט קיי און ניט אויסגעהאלטן — געפאלן.
טשום־באָה האָט גענומען דעם טאטנס הענט, ארומגענומען מיט



קני ירבען האָט אַ בעט געטאָן אַ בעדאָווע. דער כינעווער
האָט זיך אָפגעשטעלט, אַ קיך געטאָן אַף קייען, געפרענט:
זאָג נאָר, אלטער, דו ווייסט פֿין דעם באפעל, וואָס פֿאַר
ווערט בעטן בעדאָוועס?

— כיוויס...

— אָט אויבער ביסטו גאָר! „כיוויס“, און בעמלסטו עי.
ע! — האָט אַ געשרי געטאָן דער פֿאַרעין.

סױנען אַנגעלאָפֿן טשיריקן.

— נעמט אים און פירט אים אינען צום דיפאנגאָ.

קני ירבען האָט מען געבראכט אין פעסטונג און גענויט,
אָף די קניעס שטייענדיק, ווארטן אַף דעם דיפאנגעס ארויס-
גיין. און דער דיפאנגאָ איז האנג ניט ארויסגעגאן. קני מיטן
זין זינען געשטאנען לאנג, די קניעס האָפֿן אַנגעהויבן ווי סאָן
אַבער סױז געווען אַ באפעל, און ניט פֿאַלגן טאָר מען ניט.
צו פֿאַרנאכט צו, ווען די זון האָט אַנגעהויבן צו פֿאַרגיין
הינטער די הויכע ווענט פֿון פעסטונג, איז ארויסגעגאנגען
דער דיפאנגאָ.

— אַ בעטדער? — האָט ער פֿרעג געטן.

— אַ בעטלער, — האָט געענטפערט קני.

— האָסטו דען ניט געוויסט פֿון געווען?

— געוויסט. אָבער, מײַן קלוגער הערשער, איך בין אלט.

אַ טאָג ניט געגעסן. כּהאַב געוואָלט נאָר אַ שקאַרונקע ברויט.

אַ טאָג ניט געגעסן.

— אַ טאָג ניט געגעסן?... באדארפט ליעדן נאָך אַ קאפעלע

ליעדן. וואָס וועלן איצטער מענטשן זאָגן וועגן אונדזער לזיא?

זיי וועלן זאָגן: וואָס איז דאָס פֿאַר אַ הערשער, וואָס זינע

באפעלן פֿילט מען ניט אויס! אונדזער האר שלאָפט ניט קיין

נו, אָט איז א גאַרקײך. באַם טיש זיצן אסאך מענטשן. מע
עסט. סע קלאפן די שטעקעלעך. לויפן ארום איבער די קליינע
טעלערלעך. א געשמאקער רײעך פון רײז, פלייש האָט א זעך
געטאָן קײען און טשום־פּאַאַען אין גאָז ארײַן. די סלינע רינט
בא זײ.

קײ איז צײגעגאן צו אײנעם — א בעט געטאָן. דער כינע־
זער (א קילי איז דאָס געווען) האָט אָפּגעלייגט א שטיקל
פלעצל, אָפּגערויסן מיט די הענט א שטיקל פלייש, געגעבן
קײען.

אזוי האָבן אים געגעבן עטלעכע מענטשן. קײ איז ארויסגע־
גאנגען. זײנען זײ צוגעגאנגען צו דער פעסטונג־וואנט, אָפּגע־
געסן.

סײנען דורך דרײ טעג! דרײ טעג האָט קײ ירײען געבעטן
נעדאָוועס, אין דרײ טעג האָט מען אים געגעבן.

— אָט האָט מען געזאָגט: א באפעל! — טראכט קײ. מע
האָט מיר געגעבן עסן, איך בין זאט, מײן זון איז אויכעט זאט,
און קײנער האָט מיך נישט ארײַר געטאָן.

קײ ירײען איז דרײסטער געוואָרן, ער איז ארומגעגאנגען
איבער דער גאנצער שטאָט. אײנמאָל איז ער פארגאנגען אף א
גאס, וווּ סײנען געשטאנען גרויסע, באפוצטע פּאַנזעס. זײ
זײנען געשטאנען אפן ראָג און געבעטן א נעדאָווע. טשום־פּאַאַ
האָט באמערקט אײנעם א פּאַרעץ. ער איז געגאנגען פּאַמע־
לעכקע. א היטעלע איז בא אים געווען אפן קאָפּ א זײדנט. מיט
א רײטן קוטעס. זײן זײדענער כאלאט האָט געבליאסקעט אף
דער זון.

טשום־פּאַאַ האָט געזאָגט דעם טאטן.

— אָט גײט א רײכער פּאַרעץ.

— ביסט א בעטלער? גייסט בעטלען אין אַט דערדאָזיקער
שטאָט? איז זי וויסן: אונדזער קלוגער לאַיא האָט געגעבן א
באפעל, און אין דעם באפעל שטייט געשריבן: אלע מענטשן,
וואָס האָבן הענט, פיס, דארפן ארבעטן. ווער סע ארבעט ניט,
דער איז א פויליאק. און אין א קריז, ווו סע הערשט אזא קלוי-
גער לאַיא, טאָרן קיין פויליאקעס ניט זיין. בעטלערס — כאפן,
שמידן אין קייטן און געבן פינפהונדערט שמיץ. פארשטא-
נען? — האָט געזאָגט דער טשיריק, זיך אויסגעקערעוועט און
גענומען זיך פיפקען די פיפקע.

האָט קיין א שאַקל געטאָן מיטן קאָפּ, גאַרניט ניט געענט-
פערט, געלאָזט זיך אין שטאָט אריין און געטראכט זיך דערפון:
„כ׳האָב א טאָג ניט געגעסן. ארבעטן קען איך ניט. אלט.
כ׳זע גאַרניט. בא וועמען וועט זיך עס אופהייבן די האנט אף אן
אלטן מאן? ווער וועט עס אים שלאָגן? ניטאָ אזוינע מענטשן.“
אזוי טראכט זיך קיין. און גייט פאמעלעכן מיט די שמאַטישע
גאסן צום מארק.

אַט איז דער מארק. ראשיק. אסאך קלייטן. ס׳גלאנצן די
פאַלירטע שילדן מיט גאַלדענע היעראַגליפן. ס׳בלישטשען
גלעזערנע קעסטעלעך, ס׳הענגען פאפירענע לאמטערנדלעך. זיי
הוידען זיך און שווינדען מיט פארשיידנפארביקע סטענגעס.
טשום-באָאָעס אויגן שטייען ניט איין אף קיין אָרט. ס׳ווילט
זיך אים פאטראכטן אלץ. אסאך זאכן זעט טשום-באָאָ צום
ערשטן מאל, און ער ווייסט אפילע ניט, צוליב וואָס מע
דארף עס.

ס׳גלוסט זיך אים א לאַפּ טאָן אף יענער זייט גאס, א קוק
טון אפ א קלייט — קען מען אָבער ניט. דער טאטע האלט אים
פעסט פאר דעם אקסל און פלאַנטערט קאם מיט די פיס.

לעפן זיי אָפּ א טאָג. א צווייטן.
שטיפט שוין מער ניט טשום-פּאַאָ. לויפט ניט ארום, קלייבט
ניט קיין אייער. זיצט לעפן טאטן, קוקט אין זיינע מוטנע
אויגן.

פאראן נאָך בא זיי א קאפל געלט. אָנגעקליבן האָט עס קיי,
געהאלטן אין א טעפל און דאָס טעפל פארגראָבן אונטערן קאן.
ווייניק אָבער. גיך וועט שוין דאָרט גאָרניט פלייבן. און דער-
נאָך וואָס? טשום-פּאַאָ קען נאָך ניט ארבעטן, — נאָך א קליי-
נער.

האָט פּאַשלאָסן דער אלטער גיין אין שטאָט אריין. דאָרט
וועט ער בעטן בא גוטע מענטשן א נעדאָווע, און טשום-פּאַאָ
וועט זיך לערנען ארבעטן. אזוי האָט פּאַשלאָסן קיי, זיך צוגע-
גרייט צום וועג און געלאָזט זיך אין שטאָט אריין.

II

געגאנגען זיינען זיי לאנג. צוויי טעג געגאנגען, קאם גער-
שלעפט זיך. עסן האָט זיך פארגלוסט. א גאנצן טאָג ניט גער-
געסן. קיינער האָט אפילע קיין דארע שקאָרינקע ניט דער-
לאנגט. נאָר אָט האָבן זיך פּאַוויזן די ווענט פון דער פעסטונג.
גרויסע, גרזנע, גרויע ווענט האָבן זיך געצויגן אין א פירעק,
פארשטעלנדיק די געפּוצטע פּאַנזעס פון דעם שטאָט-שעף.

ארום דער וואנט איז געווען א ריוו מיט ווייניק וואסער
אינעווייניק. די וואסער אין ריוו איז גרין געוואָרן, פאדעקט
זיך מיט געדיכטן גרינעם גראָז, וואָס האָט אינגאנצן פאר-
שטעלט דאָס וואסער.

באם אריינגיין אין שטאָט האָט קיי פאגענט א טשיריק.
יענער האָט אָפּגעשטעלט קיינען, געפרעגט, ווהיין גייט ער.

עס אונטער, ווי לאנג ער קען זיך עס האלטן אונטער דער ווא-
סער! פריילעך איז טשום-באָען. ער צעלויפט זיך, טוט זיך א
שמיץ אין טיך, קריכט ארויס און ווידעראמאָל אין וואסער
אריין.

לאנג זיך געפאָדן. עסן האָט זיך פארגלוכט. א לאָף געטאָן
אין פאנוע. געפליבן איז דאָרט א שטיקל פלעצל און א זשמעניע
רייז. „אָט וועל איך עס באד אופעסן!“ האם... האם... —
טשאווקעט טשום-באָ און קלאפט מיט די ציין.

אריינגעלאָפן אין שטוב אריין. אוך, קאם געכאפט דעם
אָטעם! טוט א קוק טשום-באָ אפן קאן“) און בלייבט שטיין.
סע זיצט דאָרטן דער טאטע, וויינט און מורמלט שטיל: „זון
מיינער, זון“...

גייט צו טשום-באָ.

— ווער האָט דיך באליידיקט? ווער האָט דיר שלעכטס
געטאָן?

קיי ירצען האָט אויסגעשטרעקט די הענט, געכאפט טשום-
באָען. מיט זקיינישע הענט גלעט ער אים דעם קאָפּ און זאָגט
שטיל:

— קיינער ניט, קיינער ניט... געארבעט אסאך, אסאך... איצט
זאָגט דער באלעבאָס: „דו זעסט שוין גאָרניט, א בלינדער
פיסטור; גיי דיר, כידארף אזוינע ניט האָבן. פאראן דאָ גענוג
געזונטע, קרעפטיקע.“ און ארויסגעטריבן. אוועקגעגאן בין
איך. כיקען שוין מיינ ניט ארבעטן. אלט און בלינד געוואָרן...
וויינט קיי ירצען, וויינט טשום-באָ, טוליענדיק זיך צום
טאטן.

א מין אויוועלע.

און טשום-באָ ווייסט פֿין גאַרניט. לויפט ארום מיט יאט-
לעך, שפּילט אין דריידל, יאָגט נאָך נאָך הינט, קלויבט טויפֿן-
אייער.

ער ווייסט: ס'וועט קומען דער טאטע, ט'געבן א מיסקאל,
וועט טשים-באָ קויפֿן ווייסע פלעצל געבאקענע אף דאמף.
וועט קויפֿן ריז, א שטיקל פלייש — און וועט זיין זאט.
טשום-באָ ווייסט נאָך ניט פון קיין צאָרעס, פריילעך איז
טשום-באָ, ער לויפט ארום פון גאנצפרי ביז נאכט איבער די
גאסן פון זיין דאָרף.

נאָר טשום-באָ הייבט אָן באַמערקן, אז דער טאטע קוקט
עפעס מאַדנע אין איין פינטל אריין. זעצט זיך אנידער, שפארט
אריין די אויגן אין פאָל אריין און טוט מיט זיי קיין ריר ניט.
נעמט אריבער די אויגן אפן טיש, קוקט נאָכאמאָל לאנג-לאנג.
ער דארף דאָס שטעקעלע צום עסן, נעמט ער גאָר דאָס
מעסערל. נעמט עס, טוט א דריי אין די הענט, לייגט עס אַני-
דער, טוט א שווערן זיפֿן.

טשום-באָ צום טאטן:

— וואָס, טאטע, שווער?

קיי יו-צען ענטפערט גאַרניט. טשום-באָ הערט א זיפֿן, א
שווערן, א צעצויגענעם.

און ס'איז געשען.

טשום-באָ האָט באַלייט דעם טאטן אין ווארשטאט, אָנגע-
שפיגלט זיך אין די קושטשעס קינסטלעכע בלומען און אוועק-
געלאָפֿן צום טיכל באַדן זיך. די זון האָט זיך אופגעהויבן הויך,
געווארעמט די וואסער, און באַדן זיך איז געווען זייער גוט.

טשום-באָ האָט זיך געפאָדן, געזונגען לידער וועגן זון,
וועגן טיך, וועגן זיך אליין, געלויבט זיך, ווי גוט ער טוקט זיך



פינף הונדערט שמיץ

I

פון גאנצפרי, ווי נאָר די זון יגייט אוף, און ביז פארנאכט,
ווען די זון פארגייט, האָט געארבעט קײַ יוֹצען.

געארבעט אין ווארשטאט, געמאכט קונציקע קליינע קוויי-
טעלעך פֿון פאפיר, וואקס.

ראָזע, געלע, רויטע קרוינבלעטעלעך האָבן פלינק גע-
שווינדלט אין קײַ יוֹצענס גרעפלעכע צונויפגעדרייטע פינגער.
אסאך יאָרן ארבעט ער אין ווארשטאט. אסאך. ווען מע זאָל
צונויפנעמען אלע זיינע בדומען, וואָלט מען געקאָנט פארפלאנצן
א גרויסן סאָד.

פילט קײַ יוֹצען — ס׳הויבן אָן פאלשעווען זיינע אויגן.
אָפטמאָל כאַפט עס ניט, דאָס אויג, דאָס בליאסקענדיקע דרע-
טעלע, און א געל בלימעלע ווערט פלוצים גרין.

— אלט געוואָרן... אלט... — מורמלט קײַ יוֹצען און ארבעט
נאָך פלינקער. — מע דארף פארדינען אסאך-אסאך לאַנעס.
כ׳האָב א קליינעם זון, ער קען נאָך אליין ניט ארבעטן, —
טראכט קײַ.

טוט א קוק דעמאָלט דער דורכגייער נאָכאמאָל אפן קאָפּ
און זאָגט:

— א גרוס דיר, מאַוואַן־פו!

כאַפט עס אונטער דער ווינט, צערוישט זיך, צעטראַגט עס
איבער בערג, סטעפן, ווארפט עס אריין אין פּאַנזעס. און
אומעטום דערהערן די, פאר וועמען מאַוואַן־פו האָט געליטן:

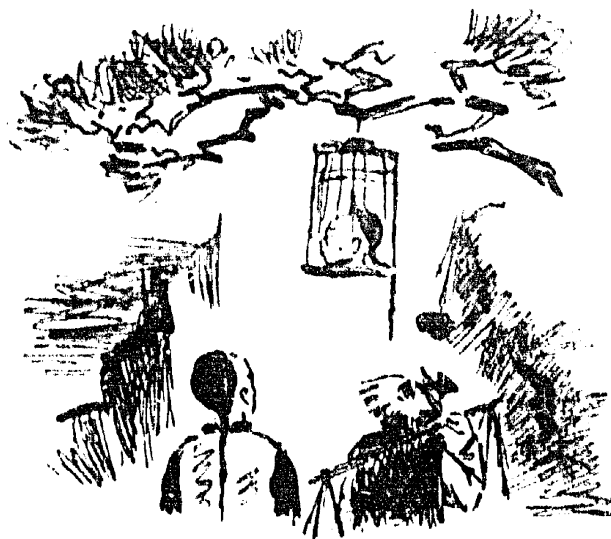
— א גרוס דיר מאַוואַן־פו!

דערמאָנט מען זיך. נידעריק לאָזט מען אראָפּ די קעפּ און
נאָך שטילער כאזערט מען איבער:

— א גרוס!

צעפדעך. א שווארצער פאס בלוט באווימט דעם שמוציקן, ברוי-
נעם האלדז.

פלעקן בלוט, ווי אפגעבליאקעוועטע בלעטער פון פראגען,
זינען צעווארפן אף די הילצערנע גראטעס, אפן דנאָ פון שטייגל.
די אויגן זינען האלב אָפן, און א בלוילעך וויסעכל קוקט
אף דורכגייער. הוידעט זיך דאָס שטייגל. הוידעט זיך דער קאָפּ.
דורכגייער שטייען לאנג און קוקן אף אים. מע לויפט פון אים
ניט. מע טראכט:



„מא וואן פו איז געשטאָרבן, פארטיידיקנדיק די הונגעריקע.
וואן האָט נאָר איינס געוואָלט: צאָלט צו דער צייט געלט, גיט
גוטן קוליש און אָנטון. מא וואן פו האָט מיין ניט פארלאנגט.
ער איז געשטאָרבן. ווי א גוטער, אָרנטלעכער מענטש.“
רייד אזוינע טראָגן זיך אלץ ווייטער און ווייטער.
שטיל. נאָר דער ווינט טוט אמאָל א פלי אָן, רוישט צווישן
קליינווקסיקע קושטשעס. רייסט אָס ארטע בלעטער, דרייט זיך מיט
זיי צווישן די שטיינער און צעווארפט זיי אין א טאנץ איבערן
טאל.

באצויגן מיט אכטונג, ווי ס'דארף זיך באציען איין כינעזער
 צום צווייטן? זאָג מיר? דו שוויגסט? א מיצווע אף דיר!
 הייב ניט דיין האנט אף דיין לאַיאַ. טראָגט אים אוועק. שטעלט
 אריין דעם קאָפּ פון אָט דעם מענטשן אין א שטייגל. הענגט
 אוף אף א סוק פון א בוים, אלע זאָלן זען און וויסן: אָט איז
 דער גוירל פון א מענטשן, וואָס האָט אויפגעהויבן זיין האנט
 אסן לאַיאַ — אף דעם לאַיאַ, וואָס איז געשטעלט פון דער הער-
 כערער מאכט פאר גערעכטיקייט, אָרדענונג און צוליבן פאָלק.
 אזוי וועט געשען מיט יעדן איינעם, ווער סע האָט א הארט,
 ניט דאנקבאר הארץ, ווי דאָס האָט געהאט מא וואן-פו. טראָגט
 אוועק. מיינע אויגן קענען ניט קוקן אף קיין שלעכטן מענטשן.
 און זיינע פריינט שמידן אין קייטן און אריינצימפלען מיט באמ-
 בוקן. זאָלן זיי וויסן, ווער ס'איז שטארקער — דער לאַיאַ, צי
 זייער פירער מא וואן-פו? כא! כא!
 דער לאַיאַ האָט זיך צעלאכט. צעלאכט האָבן זיך אלע זיינע
 באַענטע לייט, קוקנדיק דערביי אף די געפאנגענע.

III

הוילע פעלדזן. קאלטע פעלדזן. גרינפלעכער מאָך האָט מיט
 שפיציקע פרענדזלעך באפוצט דעם ציפּוסנס פון די ריוויקע
 שטיינער. אומזיסט סטארען זיך די קליינ-וויקסיקע קושטשעס
 איינהאלטן זיך אין די שפאלטן פון די שטיינער אין לאָזן
 וואָרצלען אין דיניקען פלאכט ליימיק-ואמדיקער ערד. א שליאך
 שלענגלט זיך צווישן די שטיינער. א טיפער טאָל. בא די זייטן
 פיימער. אף א סוק א שטייגל. אין שטייגל א קאָפּ. דער קאל-
 טער ווינט האָט סארטרוירן די הויט אסן פאָנעם, זי האָט זיך
 איינגעקנייטשט. די סינע פון מויל הענגט אין געפרוירענע

דער לאַיאַ האָט געטרונקען טײַ. אראָמאטנע שטארקע טײַ פון
א זילבערנעם קופליק. געטרונקען, געטשמאַקעט מיט די ליפן,
געפאַכעט מיטן פאַכער, אָפּטרײַבנדיק די אײַנגעגעסענע פליגן.
דער צענטער קופליק איז שוין געווען אָנגעגאַסן מיט אראָמאט-
נער טײַ. דאָס צענטע ריפּטל טײַערן טרוקענע אײַנגעמאַכטע
האַט ארײַנגעלייגט אין מויל ארײַן דער לאַיאַ, ווען מע האָט
אים איבערגעשלאָגן.

אין הויף זײַנען געשטאַנען געשמידט אין קײטן אויסגעמאַ-
טערטע, דארע טשיריקן. און א שאַליעך האָט געהאַלטן אין א
שמוציקן טיכל א מענטשישע קאַפּ. דאָס איז געווען מאַ וואַן-
פּוס קאַפּ.

לאַיאַ האָט א שמוך געטאַן.

— גײט אוועק. כװיל אף אײַך ניט קוקן.

דעם שאַליעך געגעבן א פעקל לאַנעס, דעם קאַפּ געהײסן
אוועקשטעלן אפן טיש. לאַנג האָט דער לאַיאַ געקוקט אף מאַ
וואַן-פּוס קאַפּ. די ליפן האָבן באַ אים געציטערט, די אַדערן אף
די שלײפן זײַנען אָנגעשוואָלן.

אזוי אָפּגעשטאַנען א מינוט צען. צום וואַרעמעס צענויפּגע-
נומען אלע אונטערטעניקע, אוועקגעשטעלט דעם קאַפּ אפן
טיש און געזאַגט:

— דו, מאַ וואַן-פּו, ביסט ניט קײן גוטער מענטש. ביסט א
האַרטער מענטש, וואָס זאָרגט נאָר פאַר זײַנעטוועגן. דײַנע
אומגליקלעכע לאַנעס האָבן דײַך פאַרפירט, און דו האָסט צוליב
זײ געהויבן די האַנט אף דײַן לאַיאַ, דעם לאַיאַ, וואָס איז פון
העכערע פּערוואַנען געשטעלט אפן פּאַסטן פון א שעה. זאָג מיר,
האַב אײַך דײַך דען ניט ליב געהאַט? האָב אײַך זײַן דיר דען ניט

— ווער איז? א פריינט, א פיינט? — פרעגט סון.
סון הערט ניט קיין ענטפער. ער זעט — פון די קושטשעס
פליט ארויס א בלאָוו רויכעלע, הערט א שאַס. סון פילט, ווי סע
בראַט אין פרוסט. ער וויל נעמען די האנט צו דער ברוסט—
קען ער ניט. ער וויל עפעס זאָגן — דער צונג פאַלגט ניט. סון
זעצט זיך פאמעלעכקע, פאמעלעכקע אף דער ערד, דרייט זיך
צונויף ווי א קנילעכל, לייגט זיך אנידער אפן זיידענעם גראָז
מיט די געלע קווייטן.

מא וואן-פו האָט אלץ פארשטאנען. מע האָט פארשטעלט
דעם וועג. שלאכט. סע טרישטשען טרוקענע שאַסן.
זיי טרישטשען, פונקט ווי זיי וואָלטן געכאפט א רעד
איינס מיטן אנדערן, און שפרינגען איבערן וואלד. איבערן
סטעפ.

„אוועקגיין!“ — טראכט מא וואן-פו. ער קריכט. גאָך אים
קריכן די טשיריקן, באהאלטנדיק זיך אין גראָז.
— אהין, אין ריוו אריין!

ער הייבט זיך אונטער אף די שפיץ-פינגער זיצנדיק און
באטראכט דאָס פעלד, דעם וואלד. מע זעט ניט גאַרניט. ער
שטייט אוף. איצט זעט מען אלץ. ער ווארפט א קוק אפן
וועלדל, ריוו, פעלד, קושטשעס.

„אַט... אזוי...“ — טראכט מא וואן-פו און וויל זיך באהאלטן
אין גראָז. טוט זיך א קערעווע און פאלט.

— וואן, שטיי אוף, גיכער! זיי גייען! — שרייט באַאָ.
גאַרניט ענטפערט ניט מא וואן-פו. זינע קליינע קאַסע אויגן
זינען פארנעפלט געוואָרן.

און ביקסן האָבן אלץ געטאראראכקעט.

אין ראָזער שיין פון באַגינען האָבן זיך באַוויזן פּאַלעסע
בערג, באַדעקטע מיט קוטשעראַוון וואַלד.

— נו, נו, נאָך אַ קאַפּעלע!

דער ווינט האָט שטאַרקער אַ בלאָז געטון, דערפּרישנדיק די
וואַנדערער. געשווינד־שטראָמענדיקע טייכן האָבן געשטילט
זייער דאָרשט.

נאָך אַביסעלע.

מאַ וואַן־פּו לאַכט און שרייט:

— פּריינט! פּרידער! נאָך מיר! אָט איז אַ ריוו, און הינטער

אים די גרענעץ. מיר וועלן לעבן!

קוועלט מאַ וואַן־פּו. פּריילעך לאַכט ער און שטעקט אָן

אַלעמען מיט זיין געלעכטער.

האַלטן אים אונטער די טשיריקן, פאַרגיכערן דעם טראָט.

די גרענעץ. אַ קריין וועדל. אַ ריוו. דערזעט אָבער סון —

עמעצער גייט ארום דאָרט אין די קושטשעס, צענעמענדיק די

צווייגן. סון גיט עס איבער מאַ וואַן־פּוען. זיי קוקן זיך איין און

דערזעען: מענטשן.

מאַ וואַן־פּו נעמט צונויף די טשיריקן, הייסט אָנלאָדן די

ביקסן און לייגן זיך אָפּ דער ערד.

— ווער איז דאָרטן?

— ווער?

— ווער?

— אַ סוינע? קעמפּן. מירן ניט גיין אָפּ צוריק. פּאַלגט מאַ

וואַן־פּוען!

די טשיריקן ליגן און הערן. אין וואַלד אַרײַן גייט סון. אָט

זײַנען די קושטשעס. העל־גרינע קושטשעס, קוטשעראַווע, ציען

זיך ארום די נאָדל־ביימער. און הינטער זיי—טשיריקן.



— ווייניק? ביסט גערעכט. כיוואלט אייך אוועקגעפירט אף דאָרעם. דאָרט איז פאראן א בלויע פאן מיט א ווייסן שטערן. דאָרט איז ניטאָ קיין שמיץ. קיין באמבוק. דאָרט זיינען אָרנט־לעכע לאַיאט. די בלויע פאן ווייעט דאָרטן, און דאָס איז די פאן פון גוטס. גוטס צווישן מענטשן. דאָרט זיינען מענטשן גוטע. ווי ברידער. ווייט איז אהין. כיוואלט אייך אוועקגעפירט, ברידער, נאָר איך קען ניט. טויזנט ווערסט דארף מען גיין אהין, און אף די שליאכן זיינען פיקעטן, דעם דוידוינס כאיל. קומט אף אלטי, אין מאַנגאליע אריין. און פונדאָרטן איז שוין ניט ווייט קיין רוסלאנד. אין רוסלאנד איז יעדערער א לאַיא און יעדערער א האָרעפאשניק. דאָרט איז ניטאָ קיין באמבוקענע שטעקנס.

— מענטשן שמועסן, אָבער ווער ווייסט, צי ס'איז עמעס?

— ווער האָט דערציילט? ווער גיט עס איבער פון מויל צו מויל? פונקט אזא מענטש, ווי דו, סוף! פון דעם לאַיא וועסטו הערן עפעס רעכטס? ניין!

— עמעס.

מיטן אויסגעברענטן סטעפ האָט מען זיך געלאָזט צו אלטי. געגאנגען מיט מעשופעדיקע בערג, אויסגעמיטן ייִשוויים. איבערן בערג האָבן ארומגעיאָגט קורדיען (עלצטע) מיט סאָלדאטן. טשאטעווענדיק נאָך זיי.

הונגעריק. די פיס טוען וויי פון גיין. אָפטער שטעלט מען זיך אַפרוען. מא וואן־סו האָט געזאָגט:

— מע דארף ניט קנייטשן די ברעמען! מע דארף ניט ווייִגען. גיך וועלן מיר זיין דאָרטן. נו, שטייט אוף.

איז מען אופגעשטאנען, אָנגעשטרענגט די לעצטע קויכעס, און אין שמאטעס, טוליענדיק צו זיך די אלטע שווערע בער־דאנקעס, איז מען געגאנגען צו די בערג פון אלטי.

שיקער זײַנען די טשיריקן. פריילעך איז זיי.
 — קומט, לאַמיר אים ברענגען!
 לאַנעס... בלויז לאַנעס שורשען, רייצן...
 — קומט! מירן אים ברענגען!
 — שו... שו... שו... — שורשען די לאַנעס, און סיבולקעט דער
 דזשיון אין קריגל.
 אף מא וואן־פו גייט א מאכנע.
 ער האָט זיך דערוויכט וועגן דער מאכנע און וועגן ליי-
 טשאנען.
 אף דער פארזאמלונג געזאָגט:
 — לייטשאַן איז א פארעטער. לייטשאַן איז א שפין, א סווי-
 כער. ער האָט ארײַנגעפאקט אין זײַן שפינוועבס אונדזער צו-
 טרוי. קעדיי אויסצוסמאָקען פון אונדזער דארן קערפער דעם
 לעצטן טראָפן בלוט. ער איז א פארעטער. ער איז זייער און
 זייער א שלעכטער מענטש.
 א שאַליעך האָט געבראכט א באפעל:
 — דאָס געווער אָפגעבן. די אָנפירערס ברענגען געשמידטע
 אין קייטן.
 נאָכאמאָל א פארזאמלונג.
 — מיר זײַנען אומגעשטאנען. ווי איינער, ווי איינער וועלן
 מיר שטארבן.
 — איינער איז געווען בא אונדז א פארעטער—איינער וועט
 ער טאקע בלייבן.
 — אהינצו גיין איז — געריכט, באמבוק, טויט. קעמטן —
 אויכעט טויט. פעסער קעמטן.
 — ווייניק זײַנען מיר... ווייניק... — דערהערט זיך באַאָס
 אויסרוף.

און אין שטאָט, הינטער דער פעסטונג-וואנט איז געזעסן
דער דיפאנגאָ און באטראכט דעם פלאן פון שלאכטי־אָפּעראַ-
ציעס.

קיינער האָט ניט געוואוסט, וווּ איז מאַ וואַן־פּו, וויפל איז באַ
אים כאַיל. די טשיריקן זיינען הונגעריס. אַ פּונק נאָר — איז
אַ בונט... שווער זיכ אַף זיי צו פארלאָזן.

אין פעסטונג האָט מען פארשטארקט די וואַך. מיט כשאד
געקוקט אַף יעדן איינעם. און באשלאָסן: שיקן פון שטאָט סאָל-
דאכן. יעדן טאָג האָדעוועט מען די טשיריקן גוט. רייז, פלייש
און אסאך פלעצל. פרייען זיך די טשיריקן. עסן, קוועלן אָן.
— כאַ! — שרייען זיי צום קעכער, באקומענדיק די פּוכקע
ווייסע פלעצל.

— כאַ! — ענטפערט זיי דער קעכער.

און פארנאכט ברענגט דער שעף אַ שקאטולקע, אַ קליינע
געשניצטע שקאטולקע, און איבערווייניק זיינען בלויז לאנעס י.
האַבן זיך אויסגעשטעלט די טשיריקן אין אַ שערענגע. שמייכלט
דער לאַיא. זיס, ליבלעך שמייכלט ער. געלט גיט ער די טשי-
ריקן. אסאך געלט. פרייען זיך די טשיריקן. דזשיון־דזשיון,
אַפּיום — און שלאָפן. פריילעך איז זיי, די טשיריקן.

און אַט דעמאָלט האָט מען געזאָגט:

— אפן פיקעט מיאָאַַר־גאו איז פאראן אַ פייזער מאַ
וואַן־פּו. גייט זיך דורך צו אים, ברענגט אים אהער, וועט איר
קריגן נאָך לאנעס...

נעמט ארויס דער לאַיא אַ פּעקל לאנעס, טוט אַ טרייסל מיט
זיי. שורשען די בלויז לאנעס. רייצן.

י. א. פאפירענע טאטייע. אנערעך סופאיק קאָפּעס.



ווייל דיך הארגענען, אָפּשניידן דעם קאָפּ און באווייזן אים
דעם גאנצן אומוירדיקן פּאָלק. ער וויל פא דיר צונעמען דאָס
טייערע לעבן דערפאר, וויל דו האָסט זיי ניט געצאָלט קיין
געהאלט, ניט געגעבן פלעצל אזויפיל, וויפל מע דארף פארן
פידנעם מאָגן. קולישן געקאָכט אזוינע דורכזיכטיקע, ווי דאָס
לויטערע וואכער אין אָזערע עמיל-נאָר. זיי זאָגן, אז דו
צאָלסט זיי ניט קיין געהאלט, גיסט ניט ווינטער קיין שטיוול...
כּי-הָאָב אַלץ געזאָגט, מײַן קדוגער האר, און דו מיט דײַן לוי-
טערן סייכל און גוטן הארצן וועסט מישפעטן ריכטיק: צי שול-
דיק בין איך, וואָס כּי-גיב איבער אָט די טרויעריקע יעדע...
דער לאַיא האָט גאַרניט ניט געקענט זאָגן. ווי אין קאדאָכעס
ציטערט דער פאָכער אין זײַנע הענט. ווען לייטשאַן האָט גע-
ענדיקט, האָט דער לאַיא בלויז געזאָגט:

— מיר פאָרן!

זיי זײַנען אָבער ניט געפאָרן, נאָר געפלויגן. די פּיטש האָט
אלע ווײַלע געשפּאַצירט איבער די פּערדס פלייצעס, לאַזנדיק
אף זייער פעל לאנגע פּאַסן. די פּערד האָבן געכראָפּעט, נאָר
געטראַגן זיך אין גאלאָפּ צו דער באַפּעסטיקטער שטאַט.

די פיקעטן האָבן געלעבט אין אומרו:

איינע האָבן געזאָגט:

— צו מא וואן-פו.

די צווייטע:

— דוידזיון שיקט ארויס אַסאך-אַסאך כאיל. מע טאָר ניט...

מא וואן-פו קומט אום, מיר וועלן אויך אומקומען.

נאָר ווען מע האָט די טשיריקן נאָכאמאָל געפראכט דורכ-
זיכטיקן קוליש און שטיקלעך פלעצל, האָבן זיי נאָכאמאָל גע-
מורמלט, דערמאָנענדיק מא וואן-פוען.

ער, היט. א כניפעניק איז ער, לייטשאן. קריכט אף אלע פיר
פארב לאַיא. בא לייטשאנען איז איין געדאנק: האנדלען. לייטשאן
וויל ניט קיין סאך—א קלייט אין שטאַט טאטשען. און ווען
לייטשאן מאכט צו די אויגן, זעט ער: א גרויסע-גרויסע קלייט!
נומערירטע קעסטעלעך, גלעזערנע שאפעס, א שווארצע שילד
און אף איר מיט גאַלדענע היעראַגליפן:
„האנדלס-הויז לייטשאן“.

נאך:

א זידענעם כאלאט, א ווייסן זידענעם פאָכער און א ליוול-
קעלע אָפּוים. מיין וויל לייטשאן גאַרניט. און דאָס ווייסן
אלע: וועסט זיך פארשולדיקן — איז שלעכט. דער דוידזיון
(גענעראל-גופערנאטער) וועט פארכאסמענען דאָס קלייטל, א
קלאַץ אפן האלדז — און אין טורמע.

טורמע! בר... בא לייטשאנען טוען מורעשקעס א לויפ איבער
דער פליצע. טורמע... און דעמאָלט פארגעס אין נומערירטע
קעסטעלעך, לאקירטע שילדן, אף וועלכע סע שטייט מיט גאַל-
דענע היעראַגליפן:

„האנדלס-הויז לייטשאן“.

לייטשאן וויל ניט ליגן אין טרוקענעם הארטן גראָז און
ווארטן אפן לאַיא.

ער זאָטל אינדערשטיל דאָס דארע פערדל און מיט
הינטערוועגן פליט ער אוועק פאָרויס צום צווייטן פיקעט.
אפן פיקעט געטראָפן דעם לאַיא. געפאלן אף די קניעס און,
קוקנדיק אים אין די פיס אריין, זיך גיך צערעדט:

— הער מיך אויס, מיין קלוגער האר, מיך, דאָס קליינע
מענטשעלע פון דיין מאכנע. כיוויל מעדן דיין קלוגשאפט,
אז דאָס לעבן דינסט איז אין געפאר. מא וואן-פו דער רויצייעך

די טשיריקין האָבן אופגעציטערט. אופגעציטערט און פרייט
 צעעפנט די קאָסע אויגן.
 — וואָס האָט געזאָגט מא וואן-פו? זאָל ער איבערכאזערן! —
 זאָגט דער אלטער באַ.
 — הארגענען! — כאזערט איבער מא וואן-פו.
 זאָגן ניט די טשיריקן גאָרניט. שטייען, קוקן צו דער ערד.
 — איר האָט מוירע? — האָט געפרעגט מא וואן-פו. — איז
 לעפט אזוי! הונגערט! פרירט אין די ניט-געהייצטע פאנזעס. און
 מא וואן-פו וועט אוועקגיין אף דאָרעם. דאָרטן זיינען די לאַיאס
 ניט קיין גאנאוים, נאָר לייטישע מענטשן. וואָס וועט איר זאָגן?
 שאַקלען די טשיריקן מיט די קעפ, מורמלען עפעס אונטערן נאָז.
 — וואָס וועט איר זאָגן? — זאָגט נאָכאמאָל מא וואן-פו און
 קראַט אף די טשיריקן. — הארגענען! —
 — הארגענען!... רייסט זיך קאם ארויס בא די טשיריקן.
 — גוט! — שרייט מא וואן-פו. — זאָגט, עמעס זאָג איך?
 — עמעס! — שרייען הויך די טשיריקן.
 באשלאָסן — הייסט עס, אז אזוי וועט זיין. מא וואן-פו פירט
 זיי צום שליאך, הייסט זיך לייגן אין גראָז.
 — מירן ווארטן אפן לאַיא! וועט ער קומען, וועלן מיר אים
 זאָגן: „דו האָסט אונדז געפראכט ליידן. מיר האָבן דיך געבעטן,
 געכאלעשט פאר דיר, און דו האָסט אונדז געדראָט מיט באמ-
 בוקענעם שטעקן. דו וועסט שטארבן!“
 אוועקגעלייגט זיך. מע ווארט.
 אין מאכנע איז פאראן לייטשאן. געקומען איז ער פון
 שטאָט. א קארגער איז לייטשאן. יעדער מיסקאלי (באהאלט

(*) א מאסבייע. אנערעך 15—12 קאָסעס.

— זיך צערעדט? אלע רעדן מיר. הונגעריק? הונגעריק,
פרידער מינע! קאלט? קאלט, פרידער מינע. קענען מיר לידן
און ווארטן אפ לאַיאם גענאָד? ניין, פרידער! איך קאָן ניט!
דו קאָנסט, טון?

שאַקלט טון מיטן קאָפּ.

— דו קענסט באַאָ?

שאַקלט באַאָ מיטן קאָפּ.

— און דו? דו? איר שאַקלט אלע מיט די קעפּ. און מיר,

מא וואַן-פו, גלויבט איר?

שוויגן די טשיריקן.

— איר גלויבט? וואַלט איך געווען א דולער — וואַלט איר

זיך צעשריגן אָפּ מיר, ווי אָפּ א קרעציקער שאַפּ. איז זאָג איך

איך: מע קאָן אזוי ניט! מיר, אומגליקלעכע מענטשן, וועלן

הונגערן?! און שולדיק אין אלץ איז ער! ער—דער לאַיא! צי

ווייסט ער, ווי מיר לידן? ער ווייסט ניט. וויל ניט וויסן. מע

גיט אים געלט פונ אונדזערעטוועגן, און ער וואָס טוט? ער

רויכערט אָפּוים. ער קויפט טעפּיכער, ליגט אפּ זיי און טרינקט

דזשיון^(*). דזשיון! גוט איז טרינקען דזשיון, ווען דער בויך איז

פול מיט טרעפּאָנגני^(**), יאָם-קרויט און מיט פּלעצל. אים איז

גוט!.. גוט...

שוויגן די טשיריקן, האַלטן די אויגן צו דרערד, האַבן

מירע א קוק טאָן.

—מא וואַן-פו ווייסט וואָס מע דארף טאָן! האַרגענען, דעם

לאַיא! האַרגענען!

(*) בראַנפן פון ריז.

(**) יאָם-מאַליוסקן.

אזוי איז לאַיא געקומען איין מאָל, דעם צווייטן מאָל, דעם
דריטן מאָל, און קיין געלט אלץ ניט געבראכט.

פריין די טשיריקעס. הונגערן. מע האָט אָנגעהויבן רעדן.
שטילע רייד. געגאנגען זיינען זיי, די רייד, פון איינעם צום
צווייטן, געגאנגען און געוואקסן אין וועג.

געוואקסן אזוי גיך, געוואָרן אזוי גרויס, אז מער קען מען
זיי שוין הינטערן צונג ניט באהאלטן. וועסט ניט פארשטעקן
די רייד אין קעשענע אריין. ניין. וועסט ניט פארשטעקן. פליען
די רייד איבער די פיקעטן, פארנעפלען דעם טשיריק דעם קאָפּ.
מע שרייט, מע טומלט.

— גיב אונדז אונדזער געהאלט: גיב אונדז אונדזערע
שטיוול, גיב פלעצל!

הערט דער לאַיא. הערט און טרייבט אָפּ מיטן פאָכער די
פליגן. א גאנצן טאָג הערט ער עס, און סיקומט אפדערנאכט,
זאָגט ער:

— שווייגט! שרייט ניט! איר וועט ניט פאָלגן — וועט באמ-
פוק א שפאציר טון איבער אייערע פלייצעס. הערסט? באמ-
פוק!

באמפוק!.. ווער האָט ניט געפרוווט דעם טאמ? אלע! דער-
מאנט מען זיך און מע ווערט אנשוויגן. מע שווייגט א כוידעש,
א צווייטן. א דריטן. מע שווייגט—מע הונגערט. מע שווייגט—
מע מאטערט זיך.

און— ניט אויסגעהאלטן. זיך צערעדט. אלע מיטאמאָל. און
פון זיי העכער פון אלעמען מא וואן פו.

אוועקגעשטעלט האָט ער זיך אף א אָפּגעהאקטן שטיק קלאַצ,
א קוק געטאָן אפ די טשיריקן, אויסגעשטרעקט די האנט און
געזאָגט. פראָסט געזאָגט:

„שלעכט האָדעוועט אונדז דער לאַיאַ.“ ניט גוט!¹
אזוי טראכט יעדערער. זאָגן אינדערהויך—טאָר מען ניט. א
שטרענגער לאַיאַ. וועט דערהערן—איז מיט דעם באַמבוקענעם
שטעקן איבער די פּיאַטקעס.

„באַמבוק... שלעכט! אַר-אַך, ווי שלעכט!“ — טראכט דער
טשיריק און שאַקלט מיטן קאָפּ.

„נו, נו, גוט! אָט וועט לאַיאַ פּאַרן צום דיפּאַנגאַ“² ברענ-
גען געלט. וועט געבן געהאלט. כּוועל קויפּן דעמאָלט קוקו-
רוזע, באַפּ, ריז... זיך אָנעסן גוט!“ — טראכט יעדער טשי-
ריק.

ווען די לעוואָנע ווערט גרויס, ווי א צײַטיקער קירבעס, און
גיסט זילבערדיקע שטראַלן, באַליכטנדיק די פּאַנזעס, — זאָטלט
לאַיאַ דעם פּערד און פּאַרט צום דיפּאַנגאַ.

זיבן מאָל וועט אופּגיין די זון — ניטאָ לאַיאַ. דעם אכטן
מאָל וועט די זון אופּגיין — לאַיאַ קומט צו פּאַרן. ער איז זייער
פּריידעך. ער קוועלט. דאָס פּאַנעם איז רויט, און שווייס רינט
איבער די שמאַלציקע באַקן.

לאַיאַ כאַכעט מיט פּאַכער. לאכט. גייט צו זיך און שרייט:
— די ליולקע.

לאַיאַ רויכערט. פּאַרצייט דעם רויך. הוסט. גלאַצט מיט די
אויגן. גרויסע ווערן זיי די אויגן. און דערנאָך פּאַרמאכט ער,
שמוכנדיק, די אויגן און שלאָפּט.

די ליולקע מיטן קײַקעלע אָפּיום, וואָס רויכערט זיך נאָך,
וואַלגערט זיך ארויס פון זײַנע הענט אפן פּוכיקן טעפּיך.

¹ שעפּ, קאַמאַנדיר.

² שעפּ פון אויעזד.

זעצן זיך דעמאָלט די אינווינער אף די שפיץ־פינגער,
טוען א קוק אפן גרויען פליאם פונעם פענצטער, הערן זיך צו
צום רוישן פון ווינט, זאָגן:

— או... ביזע רוכעס... ביזע רוכעס פושעווען. ביזע! ביזע!
זעצן זיי זיך איינס לעפן צווייטן און, איינהערנדיק זיך צום
רוישן פון ווינט, נעמט מען זינגען דאָס הייליקע געזאנג.
אין אָט די נידעריקע ליימענע שטיבלעך האָבן געווינט
טשיריקן (סאָלדאטן).

זיי האָבן געהיט דעם שליאך.
טאָג נאָך טאָג איז געגאנגען. לעפן זיך די טשיריקן. דינען
די דינסט.

זומער. היצן. נישט אויסבאהאלטן איז זיך פון דער היץ.
שטיי, קוק. אפן שליאך דארף זיין שטיל. א גאנעו, א גאזלען—
כאפ, סאָכרים—באהיט און באשיץ.

א רעגן גיסט—שטיי! וועסט אריינגיין אין פאנזע—קליינע
גליקן. טראָפנס קאפען פין סטעליע. נאס.

ווינטער. ווינטן. בלאָזן. קניפן. שטעכן דאָס פאָנעם מיט
קעלט. און קיין ווארעם אָנטאָן איז ניטאָ. מע גיט ניט.

אז די זון שפארט אָן אין מיט פון הימל—ווארעמעס. דער
קעכער, דער אלטער טשון, שרייט:

— עי, עי! קום אהער! באקום!

לויפן די טשיריקן, שלעפן די קליינע קעסעלעך.

קודיש. א שטיקל פלעצל. אדן. עסט עס אוף דער טשיריק
זיצט א וויילע, טוט א טאפ דעם בויך. א לידיקער בויך. טוט א
קער די אויגן צום הימל און טראכט: זאט—ניט זאט. און אין
מויל—סלינע. רינט. קלעפיקע. כאַטש נאָך א שטיקל פלעצל.
נאָך אביסל שאַפנפלייש, ארבעס.



א קאָפּ אין שטייגל.

I

א שליאך.

א גרויסער, מיט גריבער, ריוון, מיט ברייטע קאָליעס איבער-
געפולטע מיט וואסער. ציט זיך דער שליאך אין דעם געלן
סטעפ און אנטלויפט אין דער ווייט, צו די בערג. ווייט איז צו
די בערג, קאם וואָס עס זעען זיכ אָן זייערע פּיאָלעטע שפיצן
אפן האַריזאָנט.

לעבן שליאך, בא א זייט, אין שאָטן פון אינגעסוכאָטעטע
ביימלעך—זיינען צעוואָרפן דריי ליימענע פּאָנזעס.
נידעריטשקע, קליינע, מיט פענצטערלעכ פּאַרקלעפטע מיט
פּאַפּיר, טוליען זיי זיך איינס צום צווייטן, פּונקט ווי זיי וואָלטן
מוירע האָבן פּאַרן סטעפּישן ווינט.

און שטאַרק איז דער סטעפּישער ווינט. ער פליט אָן, טוט
א קלאַפּ אין פּאַנזע מיט דער גאַנצער קראַפּט. הייבן אָן ציטערן
די כאַטעס, הייבט אָן שורעווען אין די ראַמעס דאָס פּאַפּיר.

די גיבליאָגראַפֿישע סאַרצייכע:ונג
סונעם בוכ אונ די שיפערב סאר
ביבליאָטעק-קאַטאַלאָג זינגענ אָפּ-
געררוקט אינ צײַטשריפט סונ דרוק
אונ אינ דעם „קאַרטן-רעפערטואר“
סונ דער אוקרײַנישער ביכער-
פּאַלאַטע.

אלוקרײַנישע פּאָליגראַפֿאַרייניקונג
קיעוו, 2-טע דרוק, וואָיאָוסקיס
נאַט, 42. באַשט. 5472 — 3.000.
3 דר.-בוּינג. שטאַטליס 1835.

13/3282

שול - און פיאנערן - ביבליאטעק



וו. וולאדימירסקי

א קאָפּ אין שטייגל

דערציילונגען פון לעפן אין מירעוו-כינע

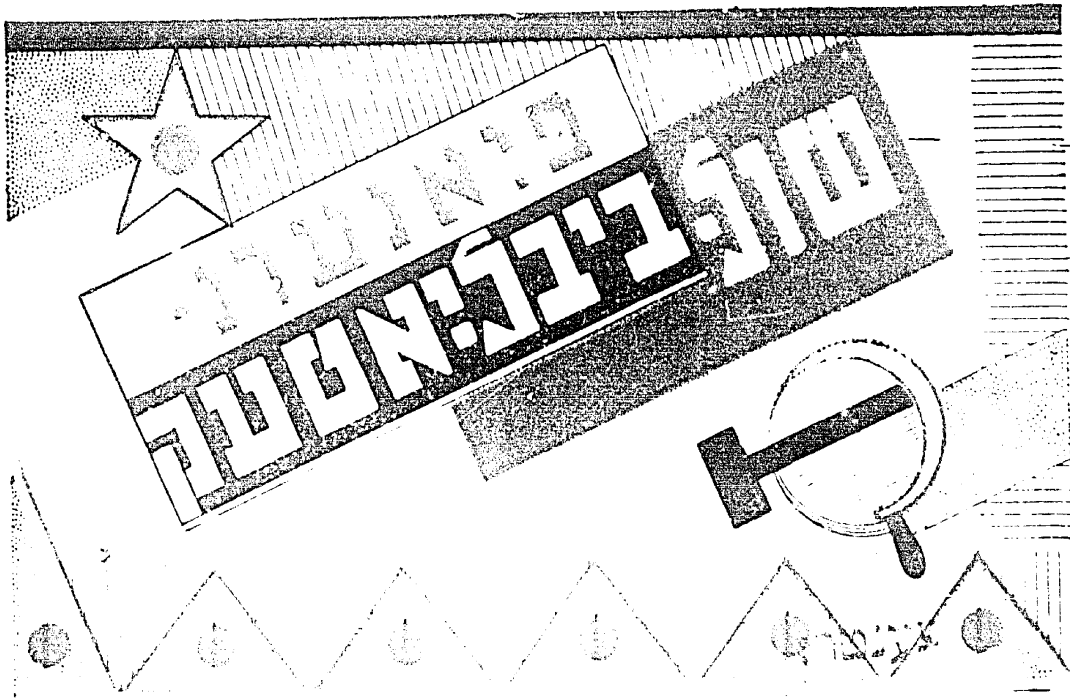
יידיש - ז. סקודיצקי

צייטונג "ע יודישע ביבליאטעק" אין פרעסע ארכיוו
62

דערלויבט חונדס מעלכיסין וויטנשאטסלעך-מעטא-
דאלאנישן קאמיטעט סוף פאלקאמבילר או. ס. ר. ר.
צו באנוצן אין די קינדערשע ביבליאטעקן. דער-
לויבעניש נומ. 495.

קאָפּעראַטיווער פארלאג „קולטור-ליגע“

קיעוו - 1930



וו. וולאדימירסקי

א קאָפּ אינ שטייגל

קאמפערטיווער פארלאג
קאָלטור-ליגע

62

13/3242